

МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Гуменюк Н. М., здобувач вищої освіти, nadiahumenyuk11@gmail.com

*Науковий керівник: Кічурчак М.В., д.е.н., професор
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Національна економіка великою мірою залежить від тенденцій розвитку підприємницької діяльності. Провідним сектором ринкової економіки, що сприяє конкуренції, забезпечує насиченість ринку товарами та послугами, створює робочі місця є мале підприємництво. Однак попри успішні перспективи, в малому підприємстві України є низка проблем та перешкод, які потребують раціональних шляхів вирішення.

Становлення малого підприємництва в Україні проходило високими темпами, незважаючи на об'єктивні труднощі перехідного періоду. Практично на порожньому місці, з нічого, створювалися підприємства малого бізнесу, частина з яких, подолавши труднощі зростання, зуміла вистояти і продовжує розвиватися. Процес становлення малого підприємництва в Україні протікав нерівномірно, темпи його прискорювалися і сповільнювалися відповідно до змін зовнішнього середовища, оскільки можливості підприємств малого бізнесу протистояти деструктивним чинникам докільля об'єктивно обмежені. [1]

Наявність позитивних та негативних чинників впливу на діяльність малого підприємства вплинула на формування як нових тенденцій, так і появи нових статусних змін у положенні малого підприємництва в економіці країни.

Наступним економічно підтвердженим фактом зміни статусу малого підприємства є його вплив на рівень зайнятості в Україні. Так, у 2019 році чисельність зайнятих працівників у суб'єктів малого підприємництва становила 4319757 осіб, що становило 48% до загальної кількості зайнятих працівників в економіці України. За 2013-2019 роки кількість зайнятих працівників у малому підприємстві збільшилася на 4%, при тому, що у середньому підприємстві за аналізований період вона зросла на 3%, а у великому – зменшилася на 6,7%. Однак, характерною особливістю малих підприємств в Україні є низька результативність та непрозорість їх діяльності, яка формується сукупністю чинників як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. У грошовому вимірі

обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) малими підприємствами збільшився в 3 рази (з 568 млрд. грн в 2010 році до 1839 млрд. грн в 2019 році). Частка малих підприємств в обсягах реалізованої продукції в Україні є відносно сталою і становила в 2010 році 17%, а в 2019 - 19%. За десятиріччя участь малих підприємств у реалізації продукції збільшилась всього на 2%. Порівняння обсягів виробленої продукції та кількості зайнятих дозволяє зробити висновок про низьку продуктивність праці в малому підприємстві. Так, в 2019 році один зайнятий у великому підприємстві виробляв за рік продукції (робіт, послуг) на суму 1556,30 тис. грн, в середньому підприємстві - 805,58 тис. грн, малому - 303,10 тис. грн. Низька продуктивність діяльності в малому підприємстві обумовлена низкою причин, основними із яких є низький рівень автоматизації виробництва, низький рівень попиту, реалізація продукції (робіт, послуг) за зниженими цінами, відсутність послідовної державної політики у сфері підтримки малого підприємництва; збільшення адміністративних бар'єрів (реєстрація, ліцензування, сертифікація, системи контролю, регулювання орендних відносин, тощо). [2]

Близьким та перспективним для України, у контексті останніх геополітичних процесів, є європейський досвід. У країнах Європейського Союзу економіка базується на підприємствах малого й середнього бізнесу, які надають роботу більше 70% зайнятого населення у приватному секторі економіки. Зазначимо, що політика окремих держав та спільна європейська політика у сфері підприємництва є основою для формування багатьох європейських стратегій і програм, спільних документів, оскільки зачіпає інтереси великої кількості суб'єктів міжнародної економіки, політики, несучи при цьому і значне соціальне навантаження. Одна з перших програм підтримки підприємництва на території ЄС передбачала заходи пом'якшення державного регулювання підприємницької діяльності, усунення надлишкової бюрократії. Серед фінансових заходів програми найбільш значущими були зниження рівнів оподаткування та полегшення доступу на ринки капіталів. Особлива увага і на сьогодні приділяється кооперації соціальних партнерів. [3]

Світова практика свідчить, що 12 % малих підприємств виростають у великі компанії. На жаль, в Україні це лише поодинокі випадки, оскільки зростання малих підприємств фактично заблоковано. Середній термін існування українських малих підприємств є дуже незначним. Вважається, що життєвий цикл малих

підприємств становить у середньому 3-5 років. Від 50 до 80 % українських малих підприємств банкрутують. Для того, щоб малий бізнес в Україні процвітав, держава повинна створити тверду та ефективну підтримку. До такої підтримки входять такі чинники, як: вдосконалення ринкової інфраструктури; запровадження дієвої та ефективної системи пільг, розповсюджених на суб'єктів малого бізнесу; залучення представників малого бізнесу до реалізації наукових, технічних, соціальних, економічних програм. [4]

Першим етапом формування нової державної політики стосовно малого підприємництва, яке в майбутньому повинно стати одним із важливих секторів економіки, є впровадження регіональних цільових програм підтримки підприємництва. Реалізуючи ці програми, регіональні органи виконавчої влади повинні підтримувати життєздатні господарські структури, діяльність яких відповідає цілям та напрямам розвитку регіону. Фінансова підтримка подібних програм здійснюється як за рахунок коштів місцевих бюджетів, існуючих спеціалізованих фондів, коштів населення, так і міжнародних фінансових організацій. Державні регіональні програми розвитку малого підприємництва сприяють якнайповнішому узгодженню територіальних та галузевих інтересів, створюють реальні передумови для зближення та вирівнювання рівнів виробництва і споживання в усіх регіонах. [3]

Отже, мале підприємництво відіграє визначну роль у розвитку національної економіки, адже є невід'ємною складовою її соціально-економічної системи. Мале підприємництво сприяє збільшенню кількості робочих місць та забезпечує ринок певними товарами та послугами. Розвиток малого бізнесу підносить економіку на новий рівень та покращує імідж держави на світовій арені. Однак мале підприємництво України ще має низку несприятливих перешкод, що гальмують рух до процвітання та добробуту, тому така сфера потребує активного державного регулювання, забезпечення сприятливих умов для його розвитку. Підтримка малого бізнесу є неодмінним атрибутом ринкової економіки. Саме тому в Україні потрібно приділити увагу державній підтримці та сприянню розвитку підприємницької ініціативи.

Література.

1. *Бондарчук М.Ю.* Системи підтримки малого підприємництва в Україні та республіці Польщі. *Науковий вісник Херсонського державного університету.*

2014. №9. Частина 1. С. 80-84

2. *Марченко В.М. Харитоненко Д.В.* Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2021. №18. С. 25-38.

3. *Попський А.Р.* Регіональні програми розвитку малого підприємництва як інструмент державного управління. *Науковий вісник «Демократичне врядування»*. 2014. №14. С. 12-23.

4. *Іванян Д.Г.* Проблеми ведення малого бізнесу в Україні. *Проблеми та перспективи розвитку бізнесу в Україні : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. молодих вчених і студентів. (19 лютого 2021 р.)* Львів: Львівський торговельно-економічний університет, 2021. 344 с.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

*Харченко В.В., здобувач вищої освіти,
vladislavhar97@gmail.com*

*Науковий керівник: Гнип Н.О., к.е.н., доцент
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»*

Оцінка фінансового потенціалу підприємства є важливим процесом при оцінці його діяльності у управлінні ним. Від неї безпосередньо залежить майбутнє фірми, оскільки ця інформація також буде враховуватись при прийнятті управлінських рішень.

Фінансовий потенціал впливає на фінансові, кредитні, інвестиційні, інтеграційні та інші відносини між суб'єктами господарювання. Для розробки успішної стратегії, оцінки перспектив і визначення нових напрямів розвитку підприємства, а також для обґрунтування доцільності його інвестування потрібна усебічна оцінка підприємства.

На сьогодні Україна є країною, що розвивається і як наслідок поступово стає більш привабливим середовищем для внутрішніх та зовнішніх інвесторів. Для оцінки доцільності інвестицій у підприємство аналізуються показники його діяльності його перспективи та потенціал, зокрема і фінансовий.

Сьогодні в Україні на жаль надається перевага саме фінансовій звітності, тобто звітуванню про результати діяльності за певний період, а питання потенціалу майже не розглядається. Як наслідок наявна проблема з оцінкою фінансового потенціалу підприємства, що